

Notitie: Onderbouwing quarantainestal voor hanen bij ouderdieren vleeskuikens

Reek, 18 juni 2026

Kenmerk: RS/900630.016

Binnen het bedrijf worden ouderdieren van vleeskuikens gehouden. Voor een goede productie van bevruchte broedeieren is een passend hanenmanagement essentieel. De vruchtbaarheid van een koppel wordt in belangrijke mate bepaald door de conditie, leeftijd, uniformiteit, gezondheid en inzetbaarheid van de hanen.

Om de hanenbezetting gedurende de productieronde op peil te houden en om gezondheidsrisico's bij aanvoer van hanen te beperken, wordt gebruikgemaakt van een afzonderlijke quarantainestal voor hanen. Deze stal wordt ingezet voor tijdelijke huisvesting, observatie, selectie en voorbereiding van hanen voordat deze eventueel in de hoofdafdelingen met ouderdieren worden geplaatst.

De quarantainestal heeft daarmee een ondersteunende functie binnen de bestaande bedrijfsvoering met ouderdieren van vleeskuikens. De stal is niet bedoeld als zelfstandige productietak, maar als voorziening voor diergezondheid, bio veiligheid, vruchtbaarheidsmanagement en dierenwelzijn.

1. Feitelijke werkwijze op het bedrijf

Bij de start van een ronde zijn circa 3.200 hanen beschikbaar. Daarvan worden 800 tot 1.000 hanen apart geplaatst in de quarantainestal. Dit komt neer op circa 25 tot 30% van het totale aantal hanen.

Deze hanen worden tijdelijk gescheiden gehouden van de hoofdafdelingen. Afhankelijk van het vervangingspercentage en uitval worden er tekens hanen vanuit de quarantainestal bijgeplaatst in de afdelingen en is de quarantainestal uiteindelijk leeg. Vervolgens wordt de stal gereinigd, ontsmet en voorbereid op een volgende groep hanen.

Afhankelijk van de behoefte wordt de quarantainestal opnieuw opgezet met aangekochte hanen. Dit betreft doorgaans circa 500 tot 700 hanen, deze blijven vier weken in quarantaine en vervolgens afhankelijk van het uitvalpercentage, de kwaliteit van de aanwezige hanen en de behoefte aan vervanging of aanvulling binnen de hoofdafdelingen met nieuwe hanen.

Deze cyclus herhaalt zich tot ongeveer 36 weken na de eerste opzet van de ronde. Daarna neemt de noodzaak tot aanvullende inzet van hanen af, omdat het management dan meer is gericht op het afronden van de productieronde.

2. De quarantainestal vervult meerdere functies binnen de bedrijfsvoering.

2.1. Bio veiligheid

Het aankopen en aanvoeren van hanen brengt altijd een risico op insleep van ziekteverwekkers met zich mee. Rechtstreekse plaatsing van aangekochte hanen in de hoofdafdelingen is daarom niet wenselijk. Door aangekochte hanen eerst afzonderlijk te huisvesten, ontstaat een gecontroleerde tussenfase.

Tijdens deze periode kunnen de hanen worden beoordeeld op gezondheid, gedrag, voer- en wateropname, uniformiteit en eventuele klinische afwijkingen. Alleen hanen die geschikt worden bevonden, worden daarna ingezet in de hoofdafdelingen.

De quarantainestal beperkt daarmee het risico op ziekte-insleep en draagt bij aan een gestructureerde bioveiligheidsaanpak.

De quarantainestal past binnen een moderne bioveiligheidsaanpak voor pluimveebedrijven. Een bedrijf met ouderdieren heeft belang bij het voorkomen van insleep en verspreiding van dierziekten. Dit geldt in het bijzonder wanneer dieren van buiten het bedrijf worden aangevoerd.

De quarantainefunctie bestaat uit het tijdelijk gescheiden huisvesten van hanen voordat zij in contact komen met de productiekoppels. Daarbij zijn de volgende maatregelen van belang:

- afzonderlijke huisvesting van aangekochte of apart gehouden hanen;
- geen direct contact met de hoofdafdelingen tijdens de quarantaineperiode;
- controle op gezondheid en conditie;
- registratie van aanvoer, uitval, selectie en eventuele verplaatsing;
- toepassing van bedrijfseigen hygiëneprotocollen;
- reiniging en ontsmetting na leegkomst van de stal;
- leegstand tussen opeenvolgende groepen, voor zover dit binnen de bedrijfsvoering mogelijk is;
- beperking van vermenging tussen verschillende groepen hanen.

Door deze werkwijze wordt voorkomen dat aangekochte hanen zonder controle in het bestaande koppel worden ingebracht. Dit is vanuit diergezondheid en bedrijfszekerheid noodzakelijk en verantwoord.

2.2. Vruchtbaarheidsmanagement

Bij ouderdieren van vleeskuikens is het hanenmanagement bepalend voor de bevruchting van de broedeieren. Gedurende de ronde kunnen hanen uitvallen door sterfte, selectie, verminderde conditie, verminderde paringsactiviteit of lichamelijke afwijkingen.

Wanneer het aandeel functionele hanen te laag wordt, kan de vruchtbaarheid van het koppel afnemen. Door tijdig geschikte hanen beschikbaar te hebben, kan de hanenbezetting beter worden afgestemd op de behoefte van het koppel.

De quarantainestal maakt het mogelijk om hanen gefaseerd en gecontroleerd in te zetten. Daarmee wordt voorkomen dat er te veel hanen tegelijk in de hoofdafdelingen aanwezig zijn aan het begin van de ronde, terwijl later in de ronde juist voldoende vitale hanen beschikbaar blijven.

2.3. Beperken van overmatige paringsdruk

Aan het begin van een productieronde kunnen hanen relatief actief zijn. Een te hoog aandeel hanen in de hoofdafdelingen kan leiden tot onrust, onderlinge concurrentie tussen hanen en een te hoge paringsdruk op de hennen. Dit kan nadelig zijn voor het dierenwelzijn, onder meer door beschadiging van bevedering, verwondingen of ontwijkgedrag bij hennen.

Door een deel van de hanen tijdelijk apart te houden, kan de druk op het koppel in de beginfase worden beperkt. Vervolgens kunnen hanen op een later moment en in passende aantallen worden toegevoegd. Dit ondersteunt een rustiger koppelverloop en draagt bij aan betere afstemming tussen hanen en hennen.

2.4. Selectie en kwaliteit van hanen

Niet iedere haan is gedurende de hele ronde geschikt om in het productiekoppel te worden ingezet. Hanen kunnen verschillen in conditie, lichaamsgewicht, uniformiteit, vitaliteit, gedrag en lichamelijke geschiktheid.

De quarantaineststal biedt de mogelijkheid om hanen eerst te observeren en te selecteren voordat zij in contact komen met de hennen. Hanen met onvoldoende conditie, afwijkend gedrag, onvoldoende uniformiteit of gezondheidsproblemen hoeven niet in de hoofdafdelingen te worden geplaatst.

Hiermee wordt de kwaliteit van de hanenpopulatie in de hoofdafdelingen beter geborgd.

2.5. Dierenwelzijn

De quarantaineststal heeft ook een functie vanuit dierenwelzijn. Bij ouderdieren van vleeskuikens kan een onjuiste verhouding tussen hanen en hennen leiden tot ongewenst gedrag, ruw paargedrag, beschadiging van hennen en onrust in het koppel.

Door een deel van de hanen tijdelijk apart te houden, kan in de hoofdafdelingen worden gewerkt met een passendere hanenbezetting. Hierdoor wordt de paringsdruk op de hennen beter gereguleerd. Dit draagt bij aan rust in het koppel, betere bevederingsomstandigheden en een lager risico op beschadigingen.

Daarnaast voorkomt de quarantaineststal dat hanen met een onvoldoende conditie of afwijkend gedrag in de hoofdafdelingen worden geplaatst. De stal ondersteunt daarmee een zorgvuldig selectie- en welzijnsmanagement.

3. Onderbouwing vanuit praktijk en vakliteratuur

In de pluimveehouderij is bekend dat de vruchtbaarheid van ouderdieren gedurende de ronde kan teruglopen. Dit hangt onder meer samen met leeftijd, uitval, afnemende paringsactiviteit, conditieverlies en de verhouding tussen hanen en hennen.

In vakpublicaties en onderzoek naar vleeskuikenouderdieren, waaronder publicaties van Rick van Emous, wordt aandacht besteed aan het belang van hanenmanagement, paringsgedrag, hanen-hennenverhouding, bevederingsomstandigheden, welzijn en het gefaseerd inzetten van hanen. Daarbij wordt ook gewezen op maatregelen zoals het tijdelijk apart houden van hanen, het werken met een lager hanenaandeel in bepaalde fasen en het later toevoegen van hanen om de vruchtbaarheid op peil te houden.

Het toevoegen van hanen op een later moment in de ronde wordt in de praktijk vaak aangeduid als "spiking". Hierbij worden jonge of extra hanen toegevoegd aan een ouder koppel om een daling van de vruchtbaarheid te voorkomen of te beperken. Een afzonderlijke stal voor hanen is daarbij een praktische en bedrijfsmatig logische voorziening, omdat hanen vooraf kunnen worden gehouden, gecontroleerd en geselecteerd voordat zij bij de hennen worden geplaatst.

De bedrijfsvoering met een quarantaineststal sluit aan bij deze managementprincipes. De stal maakt het mogelijk om:

- het aantal hanen in de hoofdafdelingen beter te doseren;
- overmatige paringsdruk in de beginfase te voorkomen;
- de vruchtbaarheid later in de ronde te ondersteunen;
- uitval van hanen te compenseren;
- aangekochte hanen eerst te controleren;
- dieiergezondheid en bio veiligheid te borgen.

4. Vergunning kundige duiding

De quarantaineststal moet worden beschouwd als een ondersteunende voorziening bij de bedrijfsvoering met ouderdieren van vleeskuikens. De functie van de stal is gericht op tijdelijke huisvesting, quarantaine, observatie, selectie en voorbereiding van hanen.

De stal is niet bedoeld als zelfstandige productiestal voor een afzonderlijke diercategorie met een eigen productiedoel, maar als onderdeel van het management van de aanwezige ouderdierenkoppels. De hanen worden gehouden ten behoeve van de reproductiefunctie van de ouderdieren en worden, afhankelijk van behoefte en geschiktheid, later ingezet in de hoofdafdelingen.

Voor de beoordeling binnen een vergunning-, melding- of ruimtelijke procedure is van belang dat de stal functioneel samenhangt met de bestaande pluimveehouderij. De stal ondersteunt:

- de continuïteit van de ouderdierenproductie;
- de borging van vruchtbaarheid;
- de beheersing van diergezondheidsrisico's;
- de uitvoering van bio veiligheidsmaatregelen;
- het dierenwelzijn binnen de hoofdafdelingen.

Voor zover relevant moeten de dieren in de quarantaineststal uiteraard worden betrokken bij de beoordeling van de toegestane dieren aantallen, huisvesting, emissies, registratie en overige wettelijke verplichtingen. De functie van de stal blijft echter ondersteunend aan het bestaande bedrijfsproces. De hanen in de quarantaineststal maken deel uit van de totale veebezetting, de emissies van de hanen vinden tijdelijk elders plaats.

5. Conclusie

Het gebruik van een quarantaineststal voor hanen bij een bedrijf met ouderdieren van vleeskuikens is bedrijfstechnisch, veterinaire en dierenwelzijnskundig goed onderbouwd.

De stal is noodzakelijk om hanen tijdelijk gescheiden te kunnen huisvesten, te observeren en te selecteren voordat zij in de hoofdafdelingen worden ingezet. Daarnaast maakt de stal het mogelijk om de hanenbezetting gedurende de ronde beter te sturen, uitval te compenseren en de vruchtbaarheid van het koppel op peil te houden.

De werkwijze sluit aan bij gangbare inzichten over hanenmanagement bij vleeskuikenouderdieren. Door bij de start van de ronde een deel van de hanen apart te houden en later, afhankelijk van behoefte en uitval, aanvullende hanen in quarantaine te plaatsen, wordt zorgvuldig invulling gegeven aan vruchtbaarheidsmanagement, bio veiligheid en dierenwelzijn.

De quarantaineststal vormt daarmee een passende en noodzakelijke ondersteunende voorziening binnen de professionele bedrijfsvoering met ouderdieren van vleeskuikens.